

॥ प्रह्लाद उवाच ॥ मा ददस्व जलं हस्ते वटोर्व्वामनरूपिणः । स ह्यसौ येन ते पूर्व्वं निहतः प्रपितामहः । १४२५०

॥ विष्णुरेष महाप्राज्ञस्त्वं वञ्चयितुमागतः ।

॥ बलिर्वाच ॥ हन्त तस्मै प्रदास्यामो देवायेमं प्रतिग्रहं । अनुग्रहकरं देवमोदुश्मन्तु कुतः प्रभु । १४२५१

ब्रह्मणोऽपि गरीयांसं पात्रं लप्स्यामहे वयं । अवश्यञ्चासुरश्रेष्ठ दातव्यं दोक्षितेन वै ।

इत्युक्त्वा ऽसुरसंघानां मध्ये वैरोचनस्तदा । देवाय प्रददौ तस्मै पदानि त्रीणि विष्णवे ।

॥ प्रह्लाद उवाच ॥ दानवेश्वर मादास्त्वं विप्रायास्मै प्रतिग्रहं । नैनं विप्रशिष्टं मन्ये नेदृशो भवति द्विजः । १४२५२

रूपेणानेन दैत्येन्द्र सत्यमेतद्वदामि ते । नरसिंहमहं मन्ये तमेव पुनरागतं ।

एवमुक्तस्तदा तेन प्रह्लादेनामितौजसा । प्रह्लादमब्रवीदाक्यमिदं निर्भर्त्सयन्निव ।

॥ बलिर्वाच ॥ देहीति याचते यो हि प्रत्याख्याति च योऽसुर । उभयोरप्यलक्ष्म्या वै भागं विप्रते नरं ।

प्रतिज्ञाय तु यो विप्रे न ददाति प्रतिग्रहं । स याति नरकं पापी मित्रगोत्रसमन्वितः ।

अलक्ष्मीभयभीतोऽहं ददाम्यस्मै वसुधरां । प्रतिग्रहोता वाऽप्यन्यः कश्चित्तस्माद्विजोऽथ वै । १४२५३

नाधिको विद्यते यस्मात्तद्ददामि वसुधरां । हृदयस्य च मे तुष्टिः परा भवति दानव ।

दृष्ट्वा वामनरूपेण याचन्तं द्विजपुङ्गवं । एष तस्मात् प्रदास्यामि न स्थास्यामि निवारितः ।

भूयश्च प्राब्रवीदेनं वामनं वटुरूपिणं । स्वल्पैः स्वल्पमते किन्ते पादैस्त्रिभिरनुत्तम ।

कृत्स्नां ददामि ते विप्र पृथिवीं सागरैर्दृतां ।

॥ वामन उवाच ॥ न पृथ्वीं कामये कृत्स्नां सन्तुष्टोऽस्मि पदैस्त्रिभिः । एष एव रुचियो मे वरो दानवसत्तम । १४२५४

॥ वैशम्पायन उवाच ॥ तथाऽस्त्विति बलिः प्रोक्त्वा स्पर्शयामास दानवः । पदानि त्रीणि देवाय विष्णवेऽमिततेजसे ।

तोये तु पतिते हस्ते वामनोऽभूद्वामनः । सर्व्वदेवमयं रूपं दर्शयामास वै प्रभुः ।

भूः पादौ द्यौः शिरश्चास्य चन्द्रादित्यौ च चक्षुषी । पादाङ्गुल्यः पिशाचाश्च हस्ताङ्गुल्यश्च गुह्यकाः ।

विश्वेदेवाश्च जानुस्या जंघे साध्याः सुरोत्तमाः । यक्षा नखेषु संभूता लेखाश्चाप्सरसस्तथा ।

विद्युतो विपुला दृष्टिः केशाः सूर्याश्च वस्तथा । तारका रोमकूपाणि रोमाणि च महर्षयः । १४२५५

बाहवो विदिशस्तस्य दिशः श्रोत्रे तथैव च । अश्विनौ श्रवणे चास्य नासा वायुर्नहाबलः ।

प्रसादश्चन्द्रमाश्चैव मनो धर्मस्तथैव च । सत्यमस्याभवदाणी जिह्वा देवो सरस्वती ।

घोवाऽदितिर्माहादेवो तालुः सूर्य्यश्च दोष्टिमान् । द्वारं स्वर्गस्य नाभिर्वै मित्रस्त्वष्टा च वै भुवौ ।

मुखं वैश्वानरश्चास्य वृषणौ तु प्रजापतिः । हृदयं भगवान् ब्रह्मा पुंस्त्वं वै कश्यपो मुनिः ।

पृष्ठेऽस्य वसवो देवा मरुतः सर्व्वसन्धिषु । सर्व्वच्छन्दांसि दशना ज्योतींषि विपुलाः प्रभाः । १४२५६

उरो रुद्रो महादेवो धैर्य्यश्चास्य महार्णवः । उदरश्चास्य गन्धर्वा भुजङ्गाश्च महाबलाः ।

लक्ष्मीर्मेधा धृतिः कान्तिः सर्व्वविद्याश्च वै कटिः । ललाटमस्य परमं यत् स्थानं परमात्मनः ।

सर्व्वज्योतींषि यानीह तपः शक्रश्च देवराट् । तस्य देवातिदेवस्य तेजो ह्याज्जर्महात्मनः ।

स्तनौ कक्षौ च वेदाश्च श्रोत्रौ चास्य मखास्तथा । इष्टयः पशुबन्धाश्च द्विजानां चेष्टितानि च ।